

Un ramat de porcs

(ALDC, VI, 1416. Un ramat de porcs)

Per als comentaris més freqüents dels mots que designen un ‘ramat de porcs’, *ramat*, *ramada*, *rabera*, *guarda*, *ganao*, *manada*, *ranxo*, cal consultar el mapa 817; i per als noms referents al *porc*, veg. mapa 868. *Ramat* presenta una var. dim. *ramadet* 63, en relació amb el menor nombre de porcs, i les var. perifràstiques *ramat de porcs*, molt freqüent, i *ramat de tocinos* 115, 116, 122, 133, 135 (*ramat de tocino* 91), construcció que retrobarem més vegades. La resta s’ha completat amb determinants diversos: *ramada* i *ramada de porcs* 20, 48, 52, 105, 109, 117 (*ramà de porcs* 167), *ramada de tocinos* 66, 102, *ramada de godais* 45, *ramà de cerdos* 157; *rabera* i *rabera de bacons* 145, 149, *rabera de tocinos* 140, 143, *rabera de cerdos* 153, *rabera de gorrinos* 144; *guarda* i *guarda de porcs* 78, 80-82; *ganao* (< *ganado*) i *ganao de cerdos* 155, 159, 163, 165, 173, 176, 181, 190, *ganao de cerdets* 158, *ganao de porcs* 160, 161, *ganaet de cerdos* 185, dim., i *ganà de cerdos* 165, 186 (< *ganada*); *manada* i *manada de porcs* 10, amb les var. *manà* 166, 183, 185, *manà de gorrinos* 137, *manà de cerdos* 154, 187 i el dim. *manaeta de cerdos* 183; *colla* 26 i *colla de porcs* 25, 28, 33, 47, 50, 95, *colla de tocinos* 98 (*colla*, deverbals de *collar*, der. de *coll* [DECat], o de CŌPŪLA amb contaminació de *coll* [DCVB]); *partida de porcs* 20, der. de *partir* (< PARTĪRE), que ha passat de ‘part, porció’ a ‘conjunt’; *tocada* 49 i *tocada de porcs* 105, der. de *tocar* ‘menar els porcs incitant-los a moure’s’ (< TOK); *porcada* és un der. de *porc*, que pot rebre diferents suf.: *porquera* 178, 180, 182 (veg. *cotxinera* 189, der. de *cotxino* ← cast.), *porqueria* 90, 107, *porcarada* 12, 19 i *porcatada* 89.

Un bon nombre de significants tenen per base sobretot el nom de la cria amb un sufix, generalment *-ada* (< -ATA), de valor col·lectiu: *porcellada* 4, 17, 25, 86, 97, der. de *porcell* (< PORCĒLLUS); *garrinada* 55, 60, der. de *garrí*, com *gorrinada* 100, de *gorrí*, per imitació

del gruny del porc (DECat) o per la manera de cridar-lo (DCVB); *godaiada* 26, der. de *godall*, d’origen preromà; *to[θ]inada* 108, der. de *to[θ]í(n)* (← cast. *tocino*); *catxillada de gorrinos* 131, 139 (var. *catxirlada de gorrinos* 134 ← arag. *cachil(l)ada*, format sobre *cacho* < llat. vg. *CATTŪLUS); *llitigada* 146 (veg. *soltar els llitons* 87), der. de *llet* (< LACTE; veg. mapa 868), del mateix origen que *lletxigà* 179, pres del cast. *lechigada*; *verrada* i *verrada de tocinos* 113; *cria de cerdos* 184, deverbals de *criar* (< CREARE); *covada* 49 i *covada de porcells* 40, extensió de ‘llocada’ (*covada*, der. de *covar* < CŪBĀRE ‘jaure’); *ranxo* 70, 72 i el dim. *ranxet* 70; *peada de bacons* 149, der. de *peu* (< PĒDEM), que en cast. ha donat *piera*; *dula* 130, 132, 136, 138, 150, 151, 161, 162, 172, “amb els porcs de tot lo poble” 136.

Altres mots es refereixen al lloc tancat on es troben els porcs: *corral* 77, *corral de porcs* 95, *corral de tocinos* 104 i els der. *corralada de tocinos* 69, *corraleta de tocinos* 111 (per a l’origen de *corral*, veg. mapa 901); *cort de porcs* 15, 57, 60 i el der. *cortada* 23 (*cort*, del llat. vg. CŌRTEM, cl. COHORTEM); *quadra* 95, pres del llat. QUADRA ‘figura quadrada’, des de ‘estable’; *parçó* ‘compartiment dins un corral per a separar els mamellons que crien’ 88, de PARTIŌNE, haplologia de PARTITIŌNE; l’alg. *masoni* 85, manlleu al sard ant. *masone*, der. de MANSIONE ‘estable’.

Comparant les àrees de *ramat de porcs* amb la del simple *ramat*, observem que *ramat/ramada* ha perdut terreny al nord a favor de *porcada* i a l’oest a favor de *verrada*; que *escamot* ha desaparegut; que *rabera* del val. sept. es manté, com *guarda* del mall., i que *ganao* no s’ha imposat del tot deixant clapes del genuí *manada* i *porcada*.

Són mots normatius *ramat*, *ramada*, *rabera* i *dula*, des del DG₁, 1932; *guarda*, des del DIEC₁, 1995.